

Simion CARP, doctor în drept, conferențiar universitar,
rector al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Viorel CHETRARU,
director al Centrului de Combatere a Crimei Economice și Corupției,
master în drept, doctorand

PROBLEME DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A MANIFESTĂRILOR INFRAȚI- ONALE CARE ATENTEAZĂ LA ACTIVITATEA COMERCIAL-BANCARĂ

Evaluarea sistemului bancar din ultimii ani denotă că procesul de formare a relațiilor economiei de piață este condiționat de agravarea stării criminogene în sfera respectivă. Un argument în acest sens îl constituie schimbările serioase care s-au produs în structura și dinamica infracțiunilor din acest sector economic. Prejudiciile materiale cauzate prin astfel de infracțiuni sunt considerabile. Pericolul social sporit al infracțiunilor bancare este legat de caracterul de grup și bine organizat al acestora; la comiterea lor participă deseori persoane cu funcții de răspundere, care au menirea de a controla și supraveghea activitatea băncilor. Totodată, această categorie de infracțiuni se evidențiază prin schimbarea permanentă a metodelor și mijloacelor de comitere, prin caracterul deosebit de complex și diferențiat. Din aceste considerente, totalitatea faptelor infracționale respective creează un pericol real pentru stabilitatea sistemului financiar în ansamblu și, în cele din urmă, pentru securitatea economică a Republicii Moldova.

Unii specialiști în materie afirmă că actualmente, de la o zi la alta, crește numărul infracțiunilor de natură economică ce se derulează sau se săvârșesc prin utilizarea sistemelor bancare. Cu alte cuvinte, circuitele bancare sunt din ce în ce mai mult integrate criminalității afacerilor [1, p. 19].

O serie de documente oficiale emise de bănci, cum ar fi certificate de schimb și de depunere, scrisori de credit, cecuri, ordine de plată, transferuri telegrafice, scrisori de garanție, împrumuturi etc. stau la baza funcționării comerțului internațional. Încrederea în bănci, în reputația și în soliditatea acestora face ca zilnic să se deruleze tranzacții comerciale de sume colosale de valută națională sau străină.

Utilizarea ilegală a cecurilor și cărților de credit, falsificarea sau contrafacerea acestora au astăzi o mare frecvență în toate statele lumii. Totodată, băncile sunt destul de precaute la tendința unor angajați proprii de a utiliza sistemele de calculatoare pentru a intra ilegal în posesia unor mari sume de bani.

În acest context, este foarte important ca statul, prin intermediul organe-

lor abilitate, să întreprindă măsurile de rigoare necesare în vederea contracarării eficiente a acestui fenomen infracțional.

De fapt, activitatea de prevenire a infracțiunilor din domeniul supus abordării este deosebit de complexă și multiaspectuală, urmând a fi realizată la diferite nivele și în diferite forme.

Prevenirea criminalității, inclusiv cea din sfera comercial-bancară, reprezintă ansamblul de elemente care includ obiectul activității de prevenire, subiecții care realizează această activitate și măsurile de influență preventivă.

Astfel, pentru a nu reflecta în detalii tot sistemul de prevenire a criminalității, inclusiv a celei comercial-bancare, vom încerca să ne oprim mai detaliat doar asupra celor mai importante probleme ce țin de măsurile generale și special-criminologice, care urmează a fi implementate pentru anihilarea fenomenului abordat.

Măsurile generale, constituind în ansamblul lor o totalitate de activități cu caracter economic, politic, cultural-educativ și de altă natură, servesc drept bază pentru măsurile special-criminologice de prevenire a infracțiunilor din sectorul bancar.

În această ordine de idei, reiterăm poziția precum că sarcina principală a statului, reflectată în strategia de dezvoltare a societății noastre, este de a asigura un anumit nivel de creștere economică, prin care s-ar crea condiții decente pentru viață și dezvoltarea normală a personalității.

Prin urmare, măsurile generale de prevenire a criminalității bancare trebuie să fie orientate spre:

- dezvoltarea continuă a mecanismelor de funcționare a economiei de piață;
- asigurarea protecției juridice a antreprenoriatului din diferite sectoare ale economiei naționale;
- garantarea de către stat a faptului neinfluențării activității economice, indiferent de forma acesteia;
- reglarea corectă a sistemului de impozitare;
- fixarea unor reguli de interacțiune și conlucrare a structurilor comerciale cu cele de stat etc.

Referitor la nivelul special-criminologic, acesta reprezintă ansamblul măsurilor orientat nu doar spre înlăturarea cauzelor generale ale criminalității, dar și spre neutralizarea cauzelor unor manifestări infracționale concrete. Dimensiunile acestor măsuri, în comparație cu cele de ordin general, sunt mai reduse, dar, totodată, eficacitatea lor este mai sporită [2, p. 61].

Dacă anterior prevenirea specială era abordată ca un proces orientat spre aplicarea cunoștințelor criminologice pentru reglarea comportamentului oamenilor în scopul respectării normelor juridico-penale, ulterior, viziunile cu privire la acest proces au început a fi corelate cu înlăturarea cauzelor și determinantelor criminalității la nivelul mediului social [4, p. 241-242].

Printre măsurile speciale orientate spre optimizarea sistemului bancar și

care au o importanță mai sporită pentru prevenirea criminalității din această sferă pot fi menționate:

- aplicarea unor măsuri în scopul neadmiterii crizei financiare și asigurării protecției sistemului bancar al Republicii Moldova;
- limitarea activității de monopolizare și crearea condițiilor pentru concurența loială în sfera comercial-bancară;
- stimularea băncilor comerciale care participă nemijlocit la soluționarea unor probleme cu caracter social prin investițiile efectuate în acest sector;
- crearea sistemelor progresive de asigurare a depozitelor bancare;
- optimizarea procedurii de falimentare a organizațiilor creditoare;
- dezvoltarea sistemului de control asupra activității băncilor comerciale;
- perfecționarea mecanismului de examinare a litigiilor economice de către instanțele de judecată specializate și sporirea eficacității executării hotărârilor emise;
- implementarea în activitatea practică a formelor și tehnologiilor adecvate de management financiar;
- stimularea dezvoltării infrastructurii necesare pentru asigurarea securității și pazei băncilor comerciale.

Un rol deosebit în prevenirea criminalității din domeniul bancar revine măsurilor juridice, deoarece până la momentul actual mecanismul de asigurare a dreptului rămâne în urmă de practica economică. Știința criminologică atribuie la măsurile juridice de prevenire a criminalității, inclusiv a celei bancare, elaborarea și adoptarea unui set de legi și alte acte normative orientate spre: a) elaborarea unor reguli adecvate și obligatorii ce se referă la activitatea bancară; b) înlăturarea lacunelor legislative care reglementează activitatea financiară și economică a organizațiilor comerciale; c) elaborarea unui sistem eficient de sancțiuni materiale aplicabile atât persoanelor juridice, cât și celor fizice pentru încălcarea legislației bancare etc.

Concretizând cele menționate, constatăm că actualmente legislația bancară națională nici pe departe nu poate fi considerată drept una perfectă. Spre exemplu, una din problemele stringente cu care se confruntă la moment sistemul bancar este asigurarea calității activelor multor bănci comerciale. Analiza situației din sfera bancară ne arată că activele de calitate dubioasă apar în cazurile când cu ele se achită capitalul statutar, ceea ce este incorect.

O deosebită atenție se acordă în ultimul timp soluționării problemei de optimizare a procedurii de falimentare a organizațiilor de creditare, în general, și a băncilor comerciale, în special. În această ordine de idei, apare necesitatea soluționării cât mai urgente a problemei protecției intereselor creditorilor și depozenților bancari în cazurile de demarare a procedurii de falimentare.

Asemenea probleme sunt multiple și, evident, toate aceste lacune legislative influențează asupra sporirii nivelului criminalității din acest domeniu.

Tradițional, la sistemul de prevenire a criminalității se referă și măsurile

legate de educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor. Educarea juridică în sistemul de prevenire specială a criminalității rezidă în activitatea orientată spre formarea conștiinței de drept, culturii juridice și comportamentului legal în domeniile concrete ale societății, realizată prin prisma propagandei și învățământului juridic, acordarea de asistență juridică cetățenilor etc. [3, p. 24].

Actualmente putem afirma cu certitudine că o mare parte a populației nu cunoaște minimul necesar de reguli ce se referă la sistemul creditar-bancar. Din punct de vedere criminologic, această situație favorizează transformarea multor categorii de persoane în victime potențiale ale infractorilor din sfera comercial-bancară.

Însuși sistemul educării juridice care ar cuprinde practic toate categoriile de populație presupune:

- ridicarea nivelului de cultură juridică a societății și consolidarea intoleranței sociale față de infractorii din sistemul comercial-bancar;
- crearea unui sistem de informare și instruire a cetățenilor, reprezentanților organizațiilor comerciale sau necomerciale în spiritul aplicării posibilităților de creditare pentru a lua parte la procesul activității de antreprenoriat sau în alte activități cu caracter economic;
- demonstrarea stabilității normei juridice și aplicabilității ei față de persoanele care au comis fapte ilicite în domeniul economic respectiv;
- asigurarea informării populației despre tendințele de dezvoltare a criminalității în sfera activității comercial-bancare;
- răspândirea informației juridice utile pentru populație cu referire la problemele victimelor, realizarea campaniilor respective cu caracter antipublicitar.

Nu mai puțin importante sunt măsurile organizatorice legate nemijlocit de perfecționarea sistemului de asigurare a securității bancare.

Este evident că în condițiile când asigurarea securității resurselor bancare și a infrastructurii este plasată de însăși banca, riscul cauzării unor prejudicii poate fi redus până la minim dacă vor fi aplicate o serie de măsuri preventive din partea serviciilor juridice, de protecție a informației și de control. Activitatea acestor servicii trebuie să fie orientată spre realizarea securității bancare, prin aplicarea complexă a diferitor metode și mijloace de prevenire a infracționalității din sectorul bancar.

Printre cele mai prioritare direcții de activitate în acest caz pot fi:

- asigurarea respectării stricte a modului de desfășurare a operațiunilor cu mijloace financiare și a confidențialității acestora;
- asigurarea evidenței bancare stricte, care trebuie să conțină informația deplină și corectă cu privire la rezultatele operațiunilor desfășurate;
- crearea unui sistem propriu de protecție informațional-analitică și juridică, sistem care ar facilita rezolvarea problemelor privind asigurarea faptică și juridică a operațiunilor realizate;
- intensificarea controlului sistematic al activității lucrătorilor bancari;
- perfecționarea continuă a sistemului de asigurare a securității infor-

maționale prin implementarea în acest scop a mijloacelor și metodelor legale existente la momentul respectiv.

Una dintre sarcinile actuale în sistemul de prevenire specială a criminalității din domeniul abordat este cooperarea eficientă a instituțiilor bancare cu organele de drept, inclusiv cu cele polițienești. În acest context, poate fi recunoscută destul de utilă cooperarea în următoarele domenii:

- protecția băncilor comerciale în vederea neadmiterii infiltrării grupărilor criminale organizate în mediul acestora;
- protecția instituțiilor bancare și a funcționarilor acestora împotriva diferitor atentate infracționale (furturi, jafuri, tâlhării, escrocherii etc.);
- elaborarea și implementarea tehnologiilor speciale care ar asigura înțărirea tehnică și protecția băncilor, a mijloacelor lor de legătură etc.;
- perfecționarea sistemului de asigurare a securității în cazurile încasării și transportării mijloacelor bănești, precum și a diferitor obiective importante ale băncilor, cum ar fi: casele de schimb valutar, depozitele bancare, oficiile, sediile etc.
- acordarea de ajutor prin instruirea, perfecționarea și recalificarea personalului pentru serviciile de securitate a băncilor.

În concluzie, considerăm că realizarea măsurilor enunțate va crea condiții favorabile pentru reducerea nivelului criminalității în domeniul activității comercial-bancare.

Referințe bibliografice:

1. Costică Voicu, Georgeta Ungureanu, Adriana Voicu, *Investigarea criminalității financiar-bancare*, București, Ed. Polipress, 2003.
2. А.И. Алексеев, *Правовые основы профилактики преступлений*, Москва, 1990.
3. А.Э. Жалинский, *Специальное предупреждение преступлений в СССР*, Львов, 1980.
4. В.Н. Кудрявцев, *Правовое поведение: норма и патология*, Москва, 1982.